

BANKALARIN VERGİ SORUMLULUĞUNUN İNCELENMESİ*

Gökhan SÜMER**

Mehmet YÜCE***

Özet

Bankalar, finansal sisteminin önemli kurumları arasında yer almaktadırlar. Genel anlamda bankalar, kişilerin tasarruflarını toparlayarak, bunları, gelir sağlayıcı işlere yönelten, ödemelerde aracılık yapan, para sevki, senet tahsili, kredi temini gibi çeşitli hizmetler gören finansal işletmelerdir. Bankalar ticari faaliyetlerini sürdürürken, ekonomide üstlendikleri pek çok işlev bulunmaktadır. Bankalar üstlendikleri; finansal aracılık, kaynakların etkin kullanımını sağlama, gelir ve servet dağılımını etkileme, kaydi para yaratma, para ve maliye politikasının işleyişine yardımcı olma ve dış ticaretin finansmanı ve ihracatın teşviki fonksiyonlarıyla ekonominin vazgeçilmez kurumları arasında yer almış bulunmaktadır. Ekonomik alanda bu denli yoğun fonksiyonları üstlenmiş olan bankalar, gerçekleştirdikleri faaliyetleri nedeniyle birtakım yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu yükümlülüklerinden biri de mali yükümlülüklerdir. Bankalar gerçekleştirdikleri faaliyetler dolayısıyla vergi mükellefi olarak vergi idaresine muhatap olmaktadır. Bununla birlikte, bankalar vergi hukukunda bir vergi güvenlik önlemi olarak da tanımlanan vergi sorumlusu sıfatıyla vergi idaresine muhatap olmaktadır. Bu çalışmada öncelikle vergi sorumluluğu kavramı ele alınmış, vergi sorumlusu durumundaki kişi ve şirketlerin nitelik ve yetkileri değerlendirilmiştir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde bankaların vergi sorumlusu sıfatıyla tevkifat yükümlülükleri ele alınmıştır. Bankaların gelir vergisi, kurumlar vergisi, veraset ve intikal vergisi ve damga vergisi kapsamındaki sorumlulukları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mali Yükümlülük, Vergi Sorumluluğu, Bankacılık, Stopaj, Finansman.

ANALYSING OF TAX LIABILITIES OF BANKS

Abstract

Banks are one of the important institutions of the economic system. Generally, Banks are the financial institutions that collect the savings of people and steer them to income-generating jobs, mediate in payment, provide several services such as transferring money, bill collection and obtaining loans. Whereas Banks as a commercial enterprise carry on activities as to make profits; they have many functions undertook as a part of the economic system. Therefore, Banks are one of the essential institutions of the liberal economy. Banks, which undertake such intensive functions in economic field, have certain liabilities through their activities. One of these liabilities is financial liabilities. Banks, in a sense, are the object of the tax administrations acting as a taxpayer due to their activities carried out, they are also the object of the tax administrations acting as a tax responsible which is defined for tax security measures in tax law. In this study, withholding liabilities of banks acting as a tax responsible are discussed. The notion of tax liability has been primarily discussed in this study; eligibility as well as authorization of individuals and companies of taxpayers has been assessed. The withholding obligations

* Bu yayın "Gökhan Sümer, *Türk Vergi Sistemi Açısından Bankaların Ödev ve Yükümlülükleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013." doktora Tezinden Üretilmiştir.

** Dr., Türkiye Halk Bankası A.Ş. Bursa Bölge Koordinatörlüğü, Bankacılık ve Sigortacılık, gkhanb73@gmail.com.

*** Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, myuce@uludag.edu.tr.

of banks as tax responsible have been reviewed in the advancing sections of this study. The liabilities of banks within the context of income tax, corporate tax, inheritance tax, stamp tax have been examined.

Keywords: *Fiscal Liability, Tax Responsibility, Banking, Withholding, Financing.*

GİRİŞ

Ödünç para alıp verme faaliyetleri yanında, ödemelere aracılık etme, senet tahsili, para havalesi, emanet kabulü, kasa kiralama, döviz alım satımı gibi çeşitli işlemleri yürüten bankalar, ekonomik hayatın en önemli aktörleri arasında yer almaktadır (Çağan, 1976: 21). Bankalar ticari işletme olarak bir taraftan kâr amacıyla topladıkları paraları daha yüksek faizle iş sahiplerine verirler (Gürkan, 1986: 1). Bankaların üstlenmiş oldukları bu rol aynı zamanda bunların birçok vergiye muhatap olmaları sonucunu doğurmaktadır. Vergi mevzuatına göre, bankalar vergi mükellefi ve vergi sorumlusu olarak vergi idaresine karşı muhatap olmaktadır.

Vergi Usul Kanunu'na (VUK) göre kendilerine vergi borcu düşen gerçek ya da tüzel kişilere vergi mükellefi denilirken; ödenmesi gereken vergi açısından vergi idaresine muhatap tutulan kişiye vergi sorumlusu denilmektedir (VUK, 8.md.). Hem vergi mükellefi hem de vergi sorumluları, vergi ödevlisi niteliği taşımaktadır. Mükellef, vergiyi doğuran olay şahsında gerçekleştirdiği için asıl vergi borçlusu durumunda iken, vergi sorumlusu; vergiyi doğuran olayı şahsında gerçekleştirmediği için asıl vergi borçlusu değildir. Vergi sorumlusu, kanunlarda belirtilen şartlarda verginin ödenmesi ve şekli ödevlerin yerine getirilmesi hususunda mükellef ile birlikte ve duruma göre mükellef yerine vergi idaresine karşı muhatap olur. Bankaların da içinde buldukları faaliyetler nedeniyle ekonomik alanın önemli bir kısmını ilgilendiren işlemleri gerçekleştirmeleri yönüyle vergisel anlamda sorumlulukları bulunmaktadır. Vergi güvenliği ve verginin daha kolay tahsili için çeşitli vergiler yönünden bankalar vergi sorumlusu haline getirilmiştir (VUK, 9.md.).

Bu çalışmada bankalar mükellef oldukları vergiler açısından değil, sorumlu sıfatıyla ödemek zorunda oldukları vergiler yönüyle ele alınacaktır. Başka bir ifadeyle bankaların vergi sorumluluğu ele alınacaktır. Bu kapsamda öncelikle genel anlamda sorumluluk müessesesi açıklanacak, akabinde bankaların farklı vergiler açısından ödev ve sorumlulukları incelenecektir. Daha önceki çalışmalarda bankaların sorumlu oldukları vergilere bir arada yer verilmemiş olması sebebiyle konunun bir bütünlük içinde incelenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

1. LİTERATÜR TARAMASI

Bundan önce yapılan çalışmalarda ağırlıklı olarak, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) konusunun ve finans ve bankacılık kesimiyle ilgili olarak son yıllarda gündemden düşmeyen finansal işlem vergilerinin incelendiği görülmüştür. Konu hakkında yapılan bir kısım çalışmaya aşağıda yer verilmiştir.

Çağan (1976), çalışmasında bankaların hem vergi yükümlüsü hem de sorumlusu olduğunu, vergilendirmede basitlik sağlanması durumunda bankaların daha verimli olacağını belirtmiştir. BSMV kapsamının daha açık belirtilmesi ve bankacılık ve sigortacılık işlemleriyle sınırlandırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Pınar (2003), çalışmasında bankacılık sektörü üzerindeki vergi ve vergisel yükümlülüklerin aracılık maliyetlerini arttırdığı ve karlılığa olumsuz etki ettiğini ifade etmiş, vergi yükünün bankacılık faaliyetlerini daralttığını belirtmiştir.

Kubilay (2005), BSMV mükellefi olan sigorta acentelerinde uygulama ile yasalar arasında farklılık bulunduğunu belirtmiştir. Çalışmasında uygulama ve yasal düzenlemelerin uyumlu hale getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Seyhan (2008), çalışmasında BSMV konusunu incelemiş, BSMV'nin doğması, şartları, verginin konusu ve mükellefleri, verginin matrah ve oranları üzerine çalışma yapmıştır.

Tanrıverdi (2010), BSMV'nin aracılık maliyetlerini arttığını, indirim imkanının olmaması nedeniyle ekonomik olmadığı ve bugünün koşullarında tüm bankacılık iş ve işlemlerini kapsamadığını belirtmiştir. Çalışmasının devamında AB'de finansal işlemlerin Katma Değer Vergisi'ne (KDV) tabi olduğunu ve bazı iş ve işlemlerin istisna kapsamında olduğunu ifade etmiş, AB ile uyum sürecinde uygun düzenlemelerin yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Tokatlıoğlu ve Şen (2016), finansal işlem vergilerinin düşük oranlı ve advolerem bir vergi olduğunu bu vergi sayesinde KDV benzeri bir vergiye sahip olmayan finans kesiminin düşük oranlı da olsa vergilendirileceğini belirtmişlerdir.

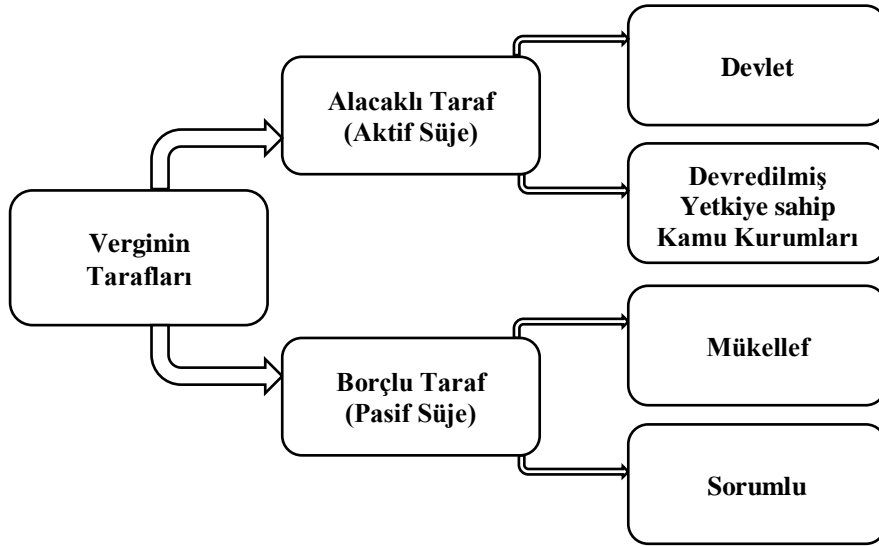
Ünsal ve diğerleri (2019), çalışmalarında bankaların vergi planlaması yapma eğiliminde olduğunu, vergi planlaması faydalarından yararlanmak istendiği ve vergi planlamasının daha sistematik ve kurumsal hale getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Kısa ve Hacıköylü (2022), çalışmalarında Türkiye’de finansal işlemlerden BSMV, Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF) ve Damga Vergisi alındığını belirtmiştir. Karmaşık yapının ve aracılık maliyetlerinin finansal sistemin derinleşmesine engel olduğunu belirtmişlerdir.

2. GENEL ANLAMDA SORUMLULUK

Vergileme ilişkisinde alacaklı ve borçlu olmak üzere iki taraf bulunmaktadır. Verginin aktif süjesini alacaklı taraf olan devlet ya da devletin verdiği yetki çerçevesinde kamu tüzel kişileri oluştururken; pasif süjesini borçlu taraf olan vergi mükellefi ve vergi sorumluları oluşturmaktadır. Vergileme ilişkisinin sağlıklı bir şekilde işlemesi için vergi alacaklısı adına işlem yapmakta olan vergi idaresinin etkin çalışması tek başına yeterli olmamakta, bunun yanında vergi borçlusunun da vergi konusunda bilinçli olması ve vergi algı düzeyinin yüksek olması gerekmektedir.

Şekil 1: Verginin Tarafları

Kaynak: Yüce, 2021: 55.

Vergi borçlusu, vergi alacaklısının iradesine tabi olarak kendisine yüklenen vergi borcunu yerine getirmek zorunda kalan gerçek ve tüzel kişiler olarak tanımlanmaktadır. VUK'ta, "Vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettüb eden gerçek veya tüzel kişi" (VUK, 8.md.) tanımlamasında "mükellef" kavramı ön plana çıkarken, vergi sorumlusu; devlet alacağını güvence altına almak için verginin ödenmesinde mükellef ile birlikte vergiye konu işlem dolayısıyla mükellef ile ilişki içinde ve vergi dairesine karşı muhatap olan kişi şeklinde tanımlanmaktadır. Burada vergiyi doğuran olayı şahsında gerçekleştirilmeyen vergi sorumlusu

mükellef ile birlikte bazen de mükellef yerine vergi idaresine karşı muhatap olur. Vergi hukukunda vergi sorumlusu, vergilemede kamu alacağının güvence altına alınması amacıyla vergiyi doğuran olayla ilişkisi olmayan üçüncü kişilerin bazen asıl vergi mükellefi yerine geçerek bazen de asıl vergi mükellefi ile birlikte verginin ödenmesi ile ilgili kendisine sorumluluk yüklenen taraftır.

VUK'ta geçen “mükellef” tabiri vergi sorumlularına da şamildir. Dolayısıyla mükellefler için geçerli olan yükümlülükler aynı zamanda vergi sorumluları için de geçerlidir. Vergi kanunlarıyla kabul edilen haller müstesna olmak üzere, mükellefiyete veya vergi sorumluluğuna müteallik özel mukaveleler vergi dairelerini bağlamaz. VUK'a göre vergi sorumlusu, verginin ödenmesi bakımından, alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişidir (VUK, 8.md.). Ancak kanunda yer alan bu tanımlama sadece maddi vergi mükellefiyetini içermektedir. Oysa gerek vergi usul kanununda gerekse diğer kanunlarda vergi sorumlusuna ilişkin beyan ve bildirim gibi şekli yükümlülükler de getirilmiştir (Bay, 2020: 36).

Bu açıdan ele alındığında vergi sorumlusu, vergiyi doğuran olayı şahsında gerçekleştirilmeyen ancak verginin güvence altına alınması amacıyla ekonomik ya da hukuki yönde ilişki kurduğu kişiler dolayısıyla maddi ve şekli mükellefiyet yükletilen kişidir (Gerçek, 2005: 158). Vergi sorumluluğu başkasının (mükellefin) vergisi için, onunla bir şekilde ekonomik veya hukuki ilişki içine giren bir başkasına başvurma imkânı veren bir müessesedir. Böylece vergi sorumlusu, kendisi gerçek mükellef olmamakla birlikte gerçek mükelleflerle olan ilişkileri dolayısıyla vergi kanunlarında gösterildiği şekilde verginin hesaplanarak kesilmesi, vergi dairesine ödenmesi veya diğer bazı işlerin yapılması mecburiyeti olan üçüncü kişidir. Bu nedenle vergi sorumlusu “aracı ödeyici” olarak da tanımlanabilmektedir (Yüce, 2021: 60).

İktisadi hayatın en önemli aktörleri arasında yer alan bankalar, finansal işlemlere doğrudan taraf olmakta ve mudileri dolayısıyla finansal faaliyetlerde ilişkili hale gelmektedir. Bu nedenle bankalar çeşitli vergi kanunlarıyla, ya doğrudan vergi mükellefi ya da ilişkide buldukları kişilerin vergi borçlarının ödenmesi yani vergi kesintisi yapma yükümlülüğü dolayısıyla vergi sorumlusu durumuna gelmektedir. Aslında bankaların bu sorumluluğu sadece vergi kesintisi ile sınırlı olmayıp, vergi ödevleri ile ilgili ve vergi cezalarından doğan sorumlulukları da bulunmaktadır.

3. BANKALARIN VERGİ SORUMLULUKLARI

3.1. Bankaların Vergi Kesintisine İlişkin Sorumlulukları

Yukarıda ifade edildiği üzere vergi mevzuatında vergi güvenliğinin sağlanması, vergi tahsilinin zamanında yapılması, vergi kayıp ve kaçakların önüne geçilmesi, mükellef üzerindeki vergi tazyikinin azaltılması gibi nedenlerle verginin asıl borçlusu mükellef ile birlikte verginin ödenmesinde üçüncü kişiler de çeşitli derecede muhatap tutulmuştur. Muhatap tutulma şekillerinden biri de vergi sorumlusu tarafından mükelleflere kanunda belirtilen ödemeler yapılması halinde söz konusu ödeme üzerinden yine kanunda belirtilen oranda vergi kesintisi yapılması şeklinde kendini göstermektedir.

VUK, “Vergi kesenlerin sorumluluğu” kenar başlıklı 11. maddesine göre; “Yaptıkları veya yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirmekten sorumludurlar. Bu sorumluluk, bunların ödedikleri vergilerden dolayı asıl mükelleflere rücu etmek hakkını kaldırmaz” (VUK, 11.md.). Bu hüküm gereğince bankalar, ücret niteliğinde olan bu ödemeleri yaparken vergileri kaynaktan keserek vergi dairesine ödemek zorundadırlar. Bankaların, gerçekleştirdikleri faaliyetleri kapsamında yer alan işlemleri, ilgili kanunlarda kesintiye konu edilmişse; bankalar bu işlemler üzerinde gerekli kesintileri yapıp, vergi dairesine ilgili tutarı yatırmalıdır. Ayrıca bu hususta yine kanunlarda belirtilen şekli ödevleri de yerine getirme yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu başlık altında bankaların çeşitli vergi yasalarında yer alan hükümler çerçevesinde yapmaları gereken kesintiler ele alınacaktır.

3.1.1. Gelir Vergisi Kapsamında Sorumlulukları

3.1.1.1. Banka Çalışanlarına Ödenen Ücretler Dolayısıyla Sorumluluk

Gelir Vergisi Kanunu’nun (GVK) 94. maddesine göre “kamu idare ve müesseseleri, iktisadî kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadî işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde... sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar...”. Bu hüküm gereğince bankalar, ücret ödemeleri yaparken ücret üzerinden vergileri kaynaktan keserek vergi dairesine ödemek zorundadırlar (GVK, 94.md.).

Bankalar birer tüzel kişi olarak iktisadi hayat içinde yer almakta olup, bu nedenle de doğal olarak personel çalıştırmaktadır. GVK’de gerçek ücretlerin vergilendirilmesinde vergi tevkifatı (kaynakta kesme) yöntemi esastır. Ücretlerin vergilendirilmesinde normal vergilendirme rejimi olarak kabul edilen vergi tevkifatında, işveren çalışanın gayrisafi ücretinden kanunda belirtilen indirimleri yaparak safi ücret tutarı tespit etmekte ve bu tutara vergi tarifesini uygulayarak ücretlinin gelir vergisini hesaplamaktadır. Hesaplanan vergi, işveren tarafından kesilerek muhtasar beyanname ile sorumlu sıfatıyla beyan edilerek ödenmektedir. Nitekim bankalarca çalışanlara yapılan ödemeler üzerinden GVK 103. maddesi ile belirlenen tarife uyarınca gelir vergisi tevkifatı yapılması zorunludur.

3.1.1.2. Bankalarca Serbest Meslek İcra Edenlere Yapılan Ödemelerde Sorumluluk

Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancı olarak adlandırılmaktadır. Serbest meslek faaliyeti ise, sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye ve ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır (GVK, 65.md.). Bu faaliyeti mutad meslek halinde ifa edenlere serbest meslek erbabı denilmektedir.

GVK 94/2. maddesi gereğince, “yaptıkları serbest meslek işleri dolayısıyla bu işleri icra edenlere yapılan ödemelerden (noterlere serbest meslek faaliyetlerinden dolayı yapılan ödemeler hariç)” tevkifat yapılacaktır. Dolayısıyla vergi sorumluları faaliyetleri ile ilgili olarak serbest meslek erbabına (noterler hariç) yaptırdıkları işler dolayısıyla yapacakları ödemelerden gayrisafi tutar üzerinden (avans olarak ödenenler dahil) gelir vergisi tevkifatı yapmak zorundadırlar (GVK, 94/2.md.).

Tablo 1: Bankaların Serbest Meslek Erbabına Yaptırdıkları İşlerde Tevkifat Oranları

İlgili Madde	Kazanç Türü	Tevkifat Oranı (%)
94/2-a	GVK 18. Madde kapsamına giren (telif) ödemelerinden (2009/14592 s. BKK ile 03.02.2009’dan itibaren)	17
94/2-b	Diğer serbest meslek ödemelerinden (2009/14592 s. BKK ile 03.02.2009’dan itibaren)	20
94/4	Dar mükellefiyete tabi olanlara, telif ve patent haklarının satışı dolayısıyla yapılan ödemelerden (2009/14592 s. BKK ile 03.02.2009’dan itibaren)	20

Kaynak: GVK, 94.md.

3.1.1.3. Bankalarca Mal ve Hak Kiralamaları Karşılığında Yapılan Ödemelerde Sorumluluk

GVK’de sayılan mal ve hakların mutasarrıfları, zilyetleri, irtifak ve intifa hakkı sahipleri veya kiracıları tarafından kiraya verilmesinden elde edilen iratlar gayrimenkul sermaye iradı olarak tanımlanmaktadır (GVK, 70.md.).

GVK’nin 70. maddesinde gayrimenkul olarak belirtilen mal ve hakları kiralayan vergi sorumlularınca kiraya verene yapılan nakden veya hesaben ödeme sırasında (avans olarak ödenenler dahil) tevkifat yapılmalıdır. Vergi sorumlusu dışındaki kişilerce yapılan kira ödemelerinden tevkifat yapılması zorunda değildir. Kiralanan mal veya hak, kişinin özel mal varlığına dahil olduğu durumda gayrimenkul sermaye iradı söz konusu olacak ve kira bedeli üzerinden tevkifat yapılacaktır. Ancak, kiralanan iş yeri gelir vergisine tabi bir işletmenin aktifinde kayıtlı olması durumunda kira geliri elde eden açısından gayrimenkul sermaye iradı değil, işletmenin durumuna göre ticari veya zirai kazanç söz konusu olacağından tevkifat yapılmayacaktır. Öte yandan, kiraya tutulan şeyin kamu kurumlarına (örneğin İstanbul Valiliği’ne) ait olması durumunda kira geliri elde eden açısından gayrimenkul sermaye iradı sayılmadığından tevkifat yapılmayacaktır (Şenyüz vd., 2021: 105).

Tablo 2: Gayrimenkul Sermaye İratlarında Tevkifat Oranları

İlgili Madde	Ödemenin Türü	Tevkifat Oranı (%)
94/5-a	Kira Ödemelerinden (2009/14592 s. BKK ile 03.02.2009’dan itibaren)	20
94/5-b	Vakıflar (mazbut vakıflar hariç) ve derneklere ait gayrimenkullerin kiralınması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden (2009/14592 s. BKK ile 03.02.2009’dan itibaren)	20
94/5-c	Kooperatiflere ait gayrimenkullerin kiralınması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden	20
94/5-d	Yabancı devletlere, yabancı kamu idare ve kuruluşları ile uluslararası kuruluşlara ait diplomatik statüsü bulunmayan gayrimenkullerin kiralınması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden	20

Kaynak: GVK, 94.md.

3.1.1.4. Bankalarca Menkul Sermeye İradı Ödemelerde Sorumluluk

GVK’nin 75. maddesinde “sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışındaki sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden oluşan sermaye dolayısıyla elde ettiği kâr payı, faiz ve benzeri iratları” menkul sermaye iradı olarak tanımlanmaktadır.

GVK’deki düzenlemeler dikkate alındığında menkul sermaye iradının vergilendirilme esaslarını üç temel başlık altında özetlemek mümkündür;

-Bazı menkul kıymetlerin gelirleri tevkif yolu ile nihai olarak vergilendirilmektedir. Dolayısıyla bu kapsamda gelir elde edenler tarafından herhangi bir beyanda bulunulmamaktadır.

-Bazı menkul kıymetlerin gelirleri kanunda belirlenen şartlar çerçevesinde tevkif yoluyla vergilendirilmekte ve daha sonra bu geliri elde edenler tarafından beyan edilerek beyan üzerinden vergi tahakkuk ettirilmektedir.

-Bazı menkul kıymet gelirleri üzerinden tevkifat yapılmamaktadır. Kanunda belirlenen şartların gerçekleşmesi durumunda bu kıymetler mükelleflerce beyan edilmek suretiyle vergiye tabi tutulmaktadır (Tekin, 2015: 23).

Bankaların sorumluluğu, kesintiye tabi menkul kıymetlere ilişkindir. Örneğin bankalar müşterileri tarafından elde edilen mevduat faiz ve repo gelirleri nedeniyle gelir vergisi tevkifatı yapmak zorundadırlar. Ayrıca Türkiye’de bulunan bankalar tarafından kâr dağıtımı yapılması halinde Kurumlar Vergisi’nden istisna tutulan kazançlara isabet eden kısım düşüldükten sonra kalan hisse senedi kâr payları üzerinden tevkifat yükümlülükleri bulunmaktadır.

Menkul sermaye iratları yapısal bazı özellikleri dikkate alarak bankaların bu iratlar üzerinde yapacakları tevkifatları; kâr payları ve diğer bazı menkul sermaye iratları olmak üzere iki başlık altında incelenebilir.

3.1.1.4.1. Kâr Payları Üzerinde Tevkifat Sorumluluğu

Anonim şirket statüsünde olan bankaların da diğer sermaye şirketlerinde olduğu gibi dönem sonunda kâr dağıtımı yükümlülükleri bulunmaktadır. Bunun birlikte bankaların kâr dağıtım kararının uygulanabilmesi için Türk Ticaret Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK), Sermaye Piyasası Kanunu (Sermaye Piyasası mevzuatına tabi şirketlerde), GVK ve ana sözleşmelerinin amir hükümlerini yerine getirmeleri gereklidir.

Bankalar tarafından dağıtılan kâr payları; gerçek kişilere ve sermaye şirketlerine yapılan kâr payları şeklinde iki grupta ele alınmaktadır. KVK’nin 5/1-a maddesinde iştirak kazançları istisnası düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre kurumların tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılımından elde ettikleri kazançlar iştirak kazancı olarak nitelendirilmekte ve kurumlar vergisinden müstesna kılınmaktadır. Mükerrer vergilemenin önlenmesini amaçlayan bu istisna ile esas itibarıyla kazancın elde edildiği ilk

kurumda, kurumlar vergisine tabi tutulduğundan kazancın kâr dağıtım yolu ile intikali sağlanan diğer kurumlarda da kurumlar vergisine tabi tutulmasının önüne geçilmiştir. Dolayısıyla bu kapsamda yapılan kâr dağıtımları tevkifata tabi değildir.

Ancak tam mükellef kurumlar tarafından tam mükellef gerçek kişilere dağıtılacak kâr paylarında tevkifat söz konusudur. GVK 94/6-b maddesinin (i) ve (ii) alt bentleri uyarınca, tam mükellef kurumlar tarafından;

- Tam mükellef gerçek kişilere,

- Gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olmayanlara,

- Gelir ve kurumlar vergisinden muaf olanlara,

- Dar mükellef gerçek kişilere,

- Gelir vergisinden muaf olan dar mükelleflere dağıtılan kâr payları %15 oranında gelir vergisi tevkifatına tabidir.

GVK'nin 75. maddesinde, gerçek kişilerce, tam mükellef kurumlardan elde edilen ve GVK'de kâr payı sayılan gelirler;

- Her türlü hisse senetlerinin kâr payları,

- İştirak hisselerinden doğan kazançlar,

- Kurumların idare meclisi başkan ve üyelerine verilen kâr payları şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca tam mükellef kurumlar tarafından, dar mükellef gerçek kişilere ve gelir vergisinden muaf olan dar mükelleflere dağıtılan, 75. maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kâr payları (kârın sermayeye eklenmesi kâr dağıtım sayılmaz) %15 oranında tevkifata tabidir. Bu kapsamda Türkiye'de bulunan bankalar tarafından kâr dağıtım yapılması halinde KVK'nin 5. maddesi kapsamında iştirak kazancı istisnası dışında kalan kâr payları üzerinden vergi tevkifatı yapılacaktır.

3.1.1.4.2. Diğer Bazı Menkul Sermaye İradları Üzerinde Tevkifat Sorumluluğu

GVK'nin 75. maddesine göre “sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden müteşekkül sermaye dolayısıyla elde ettiği kâr payı, faiz, kira ve benzeri iratlar menkul sermaye iradidir.”

Yukarıda da ifade edildiği üzere Türk vergi mevzuatında, menkul sermaye iratlarının vergilendirilmesinde üç yöntem belirlenmiş olmasına karşın egemen yöntem tevkifat suretiyle

vergilelendirilme yöntemidir. Bu kapsamda kâr payları dışında tevkifata tabi menkul sermaye iratları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Her nevi tahvil ve hazine bonusu faizleri ile Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler,

- Mevduat faizleri,

- Repo gelirleri,

- Özel sektör tahvillerinden elde edilen faizler,

- Bireysel emeklilik şirketleri tarafından yapılan ödemeler.

GVK 94. maddesinde sayılan vergi sorumlusu statüsünde olan bankalar, kanunda belirtilen iratlar için ödeme yaparken, hak sahiplerinden tevkifat yapmak zorundadır (GVK, 94.md.). Söz konusu iratlar Tablo 3'te belirtilmiştir.

Tablo 3: Diğer Sermaye İradlarında Tevkifat Oranları

İlgili Madde	İradın Türü	Tevkifat Oran (%)
Kâr Payları		
94/6-b-i	Tam mükellef kurumlar tarafından; tam mükellef gerçek kişilere, gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olmayanlara ve bu vergilerden muaf olanlara dağıtılan, 75. maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kâr paylarından (Kârın sermayeye ilavesi kâr dağıtımını sayılmaz)(2009/14592 s. BKK ile 03.02.2009'dan itibaren)	10
94/6-b-ii	Tam mükellef kurumlar tarafından; dar mükellef gerçek kişilere ve gelir vergisinden muaf olan dar mükelleflere dağıtılan, 75. maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kâr paylarından (Kârın sermayeye ilavesi kâr dağıtımını sayılmaz) (2009/14592 s. BKK ile 03.02.2009'dan itibaren)	10
Faizler		
94/7-a,b,c	01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen Devlet tahvili ve Hazine bonusu faizleri ile TOKİ, varlık kiralama şirketleri ve Özelleştirme İdaresi tarafından çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirlerden (2009/14592 s. BKK ile 03.02.2009'dan itibaren)	10 22.12.2021-31.12.2022 Tarihleri için %0
Bireysel emeklilik sisteminden;		
94/16-a	On yıldan az süreyle katkı payı ödeyerek ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarından	15
94/16-b	On yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla birlikte emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı	10
Geç. 67/4	Repo gelirlerinden (Menkul kıymetlerin geri alım ve satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması karşılığında sağlanan menfaatler) (01.01.2006'dan itibaren)	15

Kaynak: GVK, 94.md.

Tevkifata tabi menkul sermaye iratlarında gayrisafi tutar üzerinde kesinti yapılmaktadır. Ancak bireysel emeklilik sisteminde kesintiler istisna sonrası gelir üzerinde yapılmaktadır. GVK'nin 75. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen 16. bendine göre, bireysel emeklilik sisteminden;

a) On yıldan az süreyle katkı payı ödeyerek ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı (28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu kapsamında bireysel emeklilik hesabına yapılan Devlet katkılarının ödemeye konu olan kısımlarına isabet eden irat tutarı dahil.),

b) On yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla birlikte emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı (4632 sayılı Kanun kapsamında bireysel emeklilik hesabına yapılan devlet katkılarının ödemeye konu olan kısımlarına isabet eden irat tutarı dahil.),

c) Emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı (4632 sayılı kanun kapsamında bireysel emeklilik hesabına yapılan devlet katkılarının ödemeye konu olan kısımlarına isabet eden irat tutarı dahil.)” menkul sermaye iradı olarak kabul edilmiştir. Yapılan bu düzenleme ile bireysel emeklilik sisteminde iştirakçinin yatırdığı ana para dahil tüm tutar üzerinden kesinti yapılması uygulamasından vazgeçilmiş, sadece iratlardan vergi alınması esasına geçilmiştir.

3.1.2. Kurumlar Vergisi Kapsamında Sorumlulukları

KVK'nin 15. maddesinde belirtilen kişi veya kuruluşlara, aynı maddede belirtilmiş olan kazanç unsurlarını mükellefiyete tabi kurumlara nakden veya hesaben ödedikleri sırada, bunlardan vergi kesintisi yapma ve ilgili vergi dairesine yatırma zorunluluğu getirilmiştir. Kurumların belirli bir dönemde elde ettikleri kazançlar kurum kazancına aktarılmaktadır (Kısa vd., 2022: 314). Söz konusu düzenlemeye göre, kamu idare ve kuruluşları, iktisadî kamu kuruluşları, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadî işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, ziraî kazançlarını bilânço veya ziraî işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler; kurumlara (avans dahil) nakden veya hesaben yaptıkları ödemeler üzerinden istihkak sahiplerinin kurumlar vergisine mahsuben kanunda belirtilen oranda kesinti yapmaları gerekir (KVK, 15.md.).

Diğer taraftan vergi mevzuatına göre dar mükellef kurumlar bazı gelirleri üzerinden bir kısmı kesintiye tabidir (KVK, 30.md.). Nitekim dar mükelleflerin hem iş hem de kanuni merkezlerinin Türkiye’de bulunmamış olması vergi güvenliğini tehlikeye düşüren bir durumdur. Bu durumu ortadan kaldırmak için tevkifat müessesesi getirilmiştir. Kesinti oranı %15 olarak belirlenmiştir. Ancak, zararlı vergi rekabeti uygulayan ülkelerdeki kurumlara yapılacak her türlü ödemeler için kesinti oranı %30’dur. Diğer taraftan belirli şartlar altında (KVK, 30/4.md.) anonim ve limited şirket niteliğindeki dar mükellef kurumlara dağıtılan kâr paylarından yapılacak kesinti oranının (%15/2=) %7.5 oranını geçemeyeceği ifade edilmiştir (Şenyüz vd., 2021: 247).

KVK’de kesinti yapacak kişiler/kurumlar arasında kanun gereğince anonim şirket statüsünde kurulması gereken bankalar da bulunmaktadır. Söz konusu bankalar, KVK madde 15 ve 30 çerçevesinde yapacakları ödemeleri üzerinden tevkifat yapma yükümlülükleri bulunmaktadır.

3.1.3. Katma Değer Vergisi Kapsamında Sorumlulukları

Katma Değer Vergisi Kanunu (KDVK) 9. maddesinde “mükellefin Türkiye içinde ikametgâhının, işyerinin, kanunî merkezi ve iş merkezinin bulunmaması hallerinde ve gerekli görülen diğer hallerde Maliye Bakanlığı, vergi alacağına emniyet altına alınması amacıyla, vergiye tabi işlemlere taraf olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutabilir.” hükmü bulunmaktadır. Bu düzenlemeden anlaşıldığı üzere vergi alacağına güvence altına alınması amacıyla sadece ikametgâhı, işyeri, kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayanlar değil, bunların dışında gerekli görülen diğer hallerde de verginin ödenmesinden işleme taraf olanlar sorumlu tutulmaktadır. KDVK 9. maddede belirtilen işlemlere taraf olanlar, kendine mal teslim edilen veya hizmet ifa edilen kişi ve kurumlardır. Bunlar verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirmekten mükellef gibi sorumludur (KDVK, 9.md.). Bu düzenleme kapsamında bankalara kanun ve KDV Genel Uygulama Tebliği’nde belirlenen işlemlere taraf olmaları halinde gerekli tevkifatları yapma zorunlulukları bulunmaktadır.

3.1.4. Veraset ve İntikal Vergisi Kapsamında Sorumlulukları

Veraset ve İntikal Vergisi, Türk vergi sistemi içinde servet üzerinden alınan vergilerden birini teşkil etmektedir. Servet vergilerinin çeşitli ülkelerde görülen en eski ve en tipik örneklerinden biri olan veraset ve intikal vergisinin konusu veraset yoluyla veya her ne

şekilde olursa olsun, karşılıksız olarak bir kişinin mal varlığından diğer bir kişinin mal varlığına intikal eden gayrimenkul veya menkul mallardır (Erginay, 1982: 253-254).

Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun (VİVK) 17. maddesi "Amme idare ve müesseseleri, bankalar, bankerler, kasa kiralayanlar, sigorta şirketleri sair şirket ve müesseseler, mahkemeler ve icra daireleri istihkak sahiplerine bu verginin mevzuuna giren herhangi bir muamele dolayısıyla para ve senet verebilmek için evveleminde verginin ödenmiş olduğuna dair vergi dairesinden verilmiş bir tasdikname talep ederler. Tasdikname ibraz etmeyen hak sahiplerinin istihkaklarından, veraset yoluyla intikallerde yüzde beş, ivazsız intikallerde yüzde on beş oranında vergi karşılığı olarak tevkifat yaptıktan sonra, bakiyesini verebilirler. Tevkifatı yapanlar, tevkif ettikleri parayı en geç bir hafta içinde buldukları yerin mal sandığına yatırmaya ve keyfiyeti bağlı buldukları vergi dairesine yazı ile bildirmeye mecburdurlar." hükmünü getirmiştir. Bu düzenlemeye göre bankalar, istihkak sahiplerine bu verginin konusuna giren herhangi bir işlem nedeniyle para veya senet verebilmek için öncelikle varislerin veraset ve intikal vergisini ödemiş olduklarına dair vergi dairesi tasdiknamesini talep etmek zorundadır. Buna göre tasdikname ibraz etmeyen hak sahiplerinin istihkaklarından, veraset yoluyla intikallerde %5; ivazsız intikallerde %15 oranında vergi karşılığı olarak tevkifat yapıldıktan sonra bakiyesi verilir. Yapılan tevkifattan sonra kalan tutar, başkaca bir şey aranmaksızın hak sahiplerine ödenir.

Vergi tevkifatı yapma sorumluluğu yüklenen kişi ve kuruluşlar, istihkaklar üzerinden yaptıkları tevkifatları, en geç bir hafta içinde buldukları yerin mal sandığına yatırmalı ve keyfiyet bağlı bulunulan tarha yetkili vergi dairesine yazı ile bildirmelidir (VİVK, 17/2.md.).

3.1.5. Damga Vergisi Kapsamında Sorumlulukları

Damga Vergisi Kanunu'na (DVK) göre damga vergisi, damga konulmak, makbuz vermek ve istihkaktan kesinti yapmak üzere üç ayrı şekilde ödenebilmektedir (DVK, 15.md.). DVK 19. maddesine göre, bankaların ödemelerinde kullandıkları ve nispi vergiye tabi bulunan makbuzlarla bu mahiyetteki kağıtlara ait vergilerin, bu ödemelerin yapıldığı veya avans olarak yapılan ödemelerde avansın verildiği sırada, kesinti yaparak ödenmesi konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Diğer bir ifadeyle hangi işlemler için hangi ödeme biçiminin uygulanacağını belirleme yetkisi Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmiştir. Bakanlık gerekli göreceği durumlarda vergiyi hak edişlerden (istihkaklardan) kesilerek ödetmeye yetkili kılınmıştır. Bu husus damga vergisinde vergi de sorumluluğu anlamına gelmektedir (DVK, 19.md.).

Damga vergisinin istihkaktan kesinti (tevkifat, stopaj) şeklinde ödenmesi doğrudan verginin mükellefini değil, mükelleflerle iktisadi ilişki içine giren vergi sorumlusu konumundaki kişileri esas alan bir ödeme biçimidir. Yani istihkaktan kesinti suretiyle ödeme yapanlar ödeme yaptıkları ve aynı zamanda kâğıdı düzenleyen kişilerin vergilerini ödemek durumundadırlar. Kâğıdı düzenleyen ile vergiyi kesen kişiler farklıdır (Şenyüz vd., 2021: 377). Bu kapsamda yer alan işlemlere muhatap olan bankalar, ilgili işleme ilişkin gereken kesintiyi yapmakla yükümlüdür.

3.2. Bankaların Vergi Ödevlerine İlişkin Sorumlulukları

Vergi kanunları, bazı şartlarda bankalara, ilişkide buldukları kişilerin vergi borçlarının ödenmesinin yanı sıra bir takım şekli ödevler de yüklemiştir. Bankalar bu söz konusu vergilerin mükellefi değil, sorumlusu durumundadır. Örneğin bankalar çalıştırdıkları personelin vergisini kaynakta keserek vergi dairesine yatırmakla ödevlidirler. Aynı şekilde bu mükelleflerle ilgili bordro düzenlemek ve muhtasar beyanname vermek ile de yükümlüdürler. Ayrıca bankaların, vergi kanunlarında belirtilen diğer vergi ödevleri ile ilgili sorumlulukları bulunmaktadır. Bankalar vergi kanunlarına aykırı davranışlarda bulunurlarsa, banka tüzel kişiliği, kesilecek vergi cezalarının yükümlüsü olmaktadır. Ancak ceza kesilmesine yol açan davranış, bankanın kanunî temsilcilerinin kast veya ihmaline dayanıyorsa ve bankayı takip etme olanağı yoksa kayba uğratılan vergi ve kesilecek ceza, ödevlerini yerine getirmeyen kanunî temsilcilerden alınabilir (Çağan, 1976: 47).

VUK'un “yaptıkları veya yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirmekten sorumludurlar. Bu sorumluluk, bunların ödedikleri vergilerden dolayı asıl mükelleflere rücu etmek hakkını kaldırmaz” (VUK, 11.md.) hükmü gereğince bankalar kesintiye tabi işlemler üzerinde tevkifat yapmamaları halinde söz konusu tevkifat konusu vergiyi, mal varlıklarında ödemek zorundadırlar. Aynı zamanda söz konusu tevkifat konusuna giren işlem dolayısıyla gereken şekli ödevleri yerine getirmemeleri nedeniyle (VUK ilgili hükümleri gereğince) kesilecek vergi cezalarından sorumludurlar.

SONUÇ

Ekonomide; sanayi ve ticaretin gelişimine katkısı her geçen gün artan ve finans kesiminin en önemli oyuncusu konumuna gelen bankalar, sundukları hizmetler ve yaptıkları

işlemler dolayısıyla insan hayatındaki önemini artırmış ve başta vergi olmak üzere bir dizi hukuki düzenlemenin muhatabı durumuna gelmiş bulunmaktadır. Bu çalışmada bankaların diğer yükümlülükleri göz ardı ederek sadece vergi sorumluluğu yönü ele alınmıştır.

Vergi hukukunda, vergi alacağının güvence altına alınmasının yanında verginin en kısa zamanda hazineye ulaşmasının sağlanması, mükellefin üzerindeki vergi tazyikinin azaltılarak vergi kayıp ve kaçakların önüne geçilmesi ve vergi maliyetini düşürmek üzere asıl vergi borçlusu ile birlikte vergiyi doğuran olayı şahsında gerçekleştirmeyen üçüncü kişilerin farklı derecede şekli ve maddi vergi ödevi konusunda vergi idaresine muhatap kılınması şeklinde tanımlanan vergi sorumlusu uygulaması düzenlenmiştir. Bu düzenleme kapsamına finansal sektörün baş aktörü olan bankalar da alınmıştır.

Vergi mevzuatında bankalar, genel hükümlerle veya özel düzenlemeler yapılarak vergi sorumlusu durumuna getirilmiştir. Bankalar, GVK'nin 94. madde kapsamında çalışanlarına yaptıkları ödemeler üzerinden tevkifat yapmak zorundadır. Bu hüküm, ilke olarak sadece bankalar için değil genel anlamda tüm işverenler için geçerlidir. Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun 17. maddesinde, diğer kurumların tevkifat düzenlemesine tabi olduğu belirtilse de, bu düzenlemenin temel anlamda bankaları daha fazla ilgilendirdiği söylenebilir.

EXTENDED SUMMARY

The banks are one of the most important actors of economic life as an institutions performing various transactions such as mediation in payments, collection bills, transferring money, accepting of trust, safe hiring, trading of foreign exchanges along with borrowing-lending activities. As well as carrying on their activities for profit, Banks as commercial enterprises have several roles undertaking as a part of economic system. This role of Banks undertook also means that they are in touch with various taxes.

Banks, in a sense, are the object of the tax administrations acting as a taxpayer due to their activities carried out; they are also the object of the tax administrations acting as a tax responsible that is defined for tax security measures in tax law. In this study, withholding liabilities of banks acting as a tax responsible are discussed.

Liabilities of Banks with respect to Tax Cuts: Bank are obliged to withhold and pay to tax administration through making this payment acting as a tax-responsible in the fees-characterized, wages paid to bank employees, payments to self-employed, payments for rights and leases, dividend payments, security incomes payments in accordance with the provision

of the Article 11 of the tax procedure law titled line “Responsibility of Taxpayers” stating that “Those who are compulsory for withholding tax from the payments they made or will make are responsible for fully deducing and paying of tax as well as fulfilling other duties related with this. This responsibility does not foreclose the right of receding to the primary taxpayers as the taxes they have already paid.”

Liabilities of Banks with regard to Corporate Tax: Banks requiring established as a Joint Stock Company by law are among the persons / institutions making deduction in the Corporate Tax Law. Accordingly, Banks are obliged to make withholding over the payments to be made regarding to Articles 15 and 30 of CTL.

Liabilities of Banks with respect to Value Added Tax: The parties to the transactions stated in Article 9 of VATK are the persons and institutions to whom goods are delivered or services are rendered. They will be in charge as the taxpayer for fully deducing and paying of the tax and fulfilling other related tasks. Within the context of this regulation, banks are obliged to make the required withholdings in case of becoming a party to the transactions remarked in the law and the Value Added Tax General Implementation Communiqué.

Liabilities of Banks with respect to Inheritance Tax (Succession Duties): Article 17 of the Inheritance brought a provision that “Banks request to beneficiaries a certificate that issued by tax administration regarding tax paid beforehand in order to able to give money and bill based upon any transactions within the scope of this tax. They are able to give to arrears of their rights who do not submit a certificate after withholding five percent by case of succession and withholding fifteen percent in gratuitous transfers as a tax equivalent. Those withholding are obliged to lodge the money they have already withheld to the subdivision of treasury of their location within one week and to notify the situation in written to the affiliated tax administration.”

Liabilities of Banks with respect to Stamp Tax: Stamp duty successively can be paid in three different ways putting a stamp, issuing a receipt and deducing in the remuneration.(ST Article.15). According to the 19th Article of Stamp Duty, Ministry of Finance is authorized to the banks paid and withhold for the receipts used by banks in their payments and subject to proportional tax and this paper-characterized of taxes by deducing as these payments are made or advance payments are made. In this context, the banks dealing with the transactions within this context are obliged to make the necessary deductions for the related transaction.

Whereas, in tax legislation, banks are made responsible for taxes within the scope of general provisions, they are also made tax responsible by making special arrangements. Tax laws impose some formal duties on banks, in addition to paying the tax debts of the people they are in contact with, under some conditions. Besides, Banks have responsibilities related to other tax duties specified in tax laws. In case of acting in violation of tax laws, the legal entity of the bank will be liable for tax penalties.

KAYNAKÇA

- Bay H. (2020), “Vergi Hukukunda Sorumluluk” Vergi Sorunları Dergisi, Cilt 43, Sayı 376, 36-47, ISSN:1300-8951.
- Çağan N. (1976), “Bankaların Vergi Yükümlülükleri ve Vergi Sorumlulukları”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 33, Sayı 1, 21-47.
- Erginay A. (1982). Vergi Hukuku İlkeler, Vergi Tekniği Türk Vergi Sistemi, 10. Baskı, Ankara: Turhan Kitapevi.
- Gerçek A. (2005), “Türk Vergi Hukukunda Vergi Sorumlusu, Sorumluluk Halleri ve Türlerinin İncelenmesi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 54, Sayı 3, 158-193.
- Gürkan T. (1993), İktisat Tarihi, İstanbul: Acar Matbaacılık.
- Kısa Ö., Hacıköylü, C. (2022), “Finansal İşlem Vergileri Hakkında Genel Bir Değerlendirme ve Türkiye İçin Bazı Öneriler, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi”, Cilt 22, Sayı 1, 303-322, e-ISSN:2667-8583.
- Kubilay H. (2005), Sigorta Muameleleri Nedeniyle Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Mükellefinin Kim Olduğu Sorunu, Dokuz Eylül University Law Review, Sayı 7, 121-132.
- Pınar A. (2003), Bankacılık Faaliyetleri Üzerindeki Vergi ve Benzeri Yüklerin Ekonomik Etkileri: Türkiye İçin Nicel Bir Analiz, Bankacılar Dergisi, Sayı 45, 42-59.
- Seyhan F. (2008), Finansal İşlem Vergileri ve Türkiye’de Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Uygulaması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı.

- Şenyüz D., Yüce M., Gerçek A. (2021), Türk Vergi Sistemi, 18. Baskı, Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- Tanrıverdi S. (2010), Banka Muameleleri Vergisi'nin Bankacılık Sektöründe Rekabeti Bozucu Etkileri ve Bir Model Önerisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Bankacılık Anabilim Dalı.
- Tekin A. (2015), "Menkul Sermaye İratlarının Vergilendirilmesi", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 7, 1-26.
- Tokatlıoğlu M., Şen S. (2016), Finansal İşlem Vergileri ve Avrupa Birliği, Maliye Dergisi, Sayı 170, 71-89.
- Ünsal H., Ertürk Atabey S., Bıyık G. (2019), Türk Bankacılık Sektöründe Vergi Planlaması Analizi, Journal of Turkish Court of Accounts, Sayı 113, 9-43.
- Yüce M. (2021), Vergi Planlaması, 2021 Yılı Özel Baskı, Bursa: MuhasebeTR Yayınları.
- 15/06/1959 Tarih ve 10231 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanan 7338 No'lu Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu.
- 06/01/1961 Tarih ve 10700 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanan 193 No'lu Gelir Vergisi Kanunu.
- 12/01/1961 Tarih ve 10705 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanan 213 No'lu Vergi Usul Kanunu.
- 02/11/1984 Tarih ve 18563 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanan 3065 No'lu Katma Değer Vergisi Kanunu.
- 21/06/2006 Tarih ve 26205 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanan 5520 No'lu Kurumlar Vergisi Kanunu.